

CAPUT XXIV.

REMEDIA IMPATIENTIÆ.

Multa sunt negotia et officia, quæ aggredi et quibus fungi oportet; multa hominum consortia, quibus cogimur interesse: vixque fieri potest, ut omnia ex animi nostri sententia eveniant, et omnes nobiscum consentiant. Idcirco summâ curâ advertendum, ne animi excussa tranquillitate in impatientiam labamur. Id autem assequemur, præparato et præmunito animo earum rerum consideratione, quæ in singulis negotiis, officiis, et congressibus contingere solent, nec possunt à nobis immutari, aut impediri. Nam si dura quæque, injucunda, et molesta, quæ res ferè singulas concomitantur, antea prævisa fuerint, et ad illa æquo animo ferenda parati simus, omnem facilè commotionem et mentis ægritudinem evitabimus. Hoc præcipuum opus est, cui sedulò incumbere oportet, ut rebus scilicet exterioribus, prout exigit earum natura, utamur. Illarum autem natura fert, ut nobis serviant, non dominantur; ut multis casibus obnoxia et extra nostram potestatem sint: et ideò virum sapientem sui que propositi tenacem, de solido mentis statu nunquam dejiciunt. Si quis eum abducat, si facultates eripiat, si dignitate privet, si tormentorum, vel mortis metum incutiat, non vincitur, non cedit, non læditur, quia dudum cogitavit, et didicit hæc omnia extra se esse. Opiniones

perturbant hominem, non res. Nemo angitur, nemo luget, nemo tremit, nemo expavescit, nisi qui appetit, aut timet aliquid, quod penes ipsum non est. Martyres Christi diversis tormentorum generibus dilacerati inter fatigatos carnifices invictam animi patientiam constantissimè tenuerunt: ipsis quoque pueris, ac mulieribus nec flagella, nec succensæ fornaces gemitus exprimere potuerunt. Verberari poterant, et occidi, non vinci: nam quæ tyranni dare poterant, vel auferre, ipsi spernebant, utpotè extra se posita. Virtutem verò animi nemo illis eripere potuit, quia extra regum et tyrannorum potestatem est.

CAPUT XXV.

PROPRIA CHRISTIANORUM VIRTUS HUMILITAS.

Clamat verbum Dei, fons Sapientiæ, clamat omnium virtutum magister et auctor, et dicit, *discite à me* (1). Magnum aliquid audituri sumus; quis est enim qui dicit, *discite à me*? Ille est qui fecit cælum et terram, qui omnia produxit è nihilo, qui dixit de tenebris lucem splendescere. Numquid decebit nos hæc eadem facere, et novum mundum creare? sed solus Deus hæc facit. Dicit ergo, ut ab illo discamus quod ipse propter nos homo factus est, *qui cum in forma Dei esset... semetipsum exinanivit formam servi accipiens, in similitudinem hominum factus,*

(1) Matth., xi, 29.

et habitu inventus ut homo (1). Discite, inquit, à me non mortuos suscitare, non dæmones expellere, non leprosos mundare, non cæcis lumen, surdis auditum reddere, non sicco vestigio pelagi undas calcare, sicut quidam fecerunt, quibus hanc gratiam donavi; sed, *discite à me quia mitis sum, et humilis corde*. Noluit docere quod ipse non esset, noluit jubere quod ipse non faceret. Ad hoc redigit omnes thesauros scientiæ et sapientiæ suæ, ut disceremus ab ipso humiles esse. Adeò res magna est et difficilis humilem esse, ut omninò disci non posset, nisi ab illo qui maximus est. Non enim posset humana superbia tumore deposito humilis fieri, nisi ab illo sanaretur, qui, cum Deus esset, *humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis* (2). Est igitur humilitas propria, et præcipua Christianorum virtus, superbis Philosophis ignota, quam præ cæteris Christus docuit verbo et exemplo, ut in novitate vitæ ambulantes ad præmium supernæ vocationis post ipsum properemus, sedulo considerantes unde peregrinemur, quò tendamus, quantum viæ egerimus, quibus præsidii ad iter peragendum muniti sinus. Nisi enim humilitas omnia quæcumque facimus et præcesserit, et comitetur, et subsequatur, nunquam ad optatam metam pervenimus. Nobis quippe de aliquo bono opere gauden-
tibus, quidquid egimus inficit superbia, quæ etiam in rectè factis timenda est, ne quod laudabiliter operamur, ipsius laudis cupiditate amittatur. Quod si aliquando cogitationes nostræ nos aliquid esse sug-

(1) Philip., II, 6.

(2) Ibid., II, 8.

gesserint, terra semper præsens est, quæ primæ nostræ originis nos admonet. Terra sumus, et mox in terram revertemur. Super hoc fundamento reliquarum virtutum ædificium construendum est: nam si quis gratiam miraculorum habeat, ita ut montes transferat; si variis linguis loquatur, si dono prophetiæ præditus sit, si omnes infideles ad Deum converterit, si omnes facultates suas egenis distribuerit, in maximo periculo labendi jugiter erit, extorqueute illi superbiâ, quidquid laudabiliter fecit, nisi conscius infirmitatis suæ imminentem sibi ruinam semper timeat, et de se diffidens salutem suam cum timore et tremore operetur. Vera Christianorum sapientia hæc est, ut discant humiles esse.

CAPUT XXVI.

HOMO PER SUPERBIAM A DEO RECESSIT, ET AD ILLUM PER HUMILITATEM REDIRE DEBET.

Superbia vitium præ cæteris execrabile et noxium ab Angelo tunc originem sumpsit, cum adversus Deum elatus ad se ipsum eo deserto conversus est bona sibi insolenter arrogans, quæ à creatore acceperat, ac si ipse sibi illorum fons et auctor foret. Illius enim sunt apud Isaiam apostatica illa, et intolerabilem fastum indicantia verba, *In celum ascendam, super astra Dei exaltabo solium meum... ascendam super altitudinem nubium, similis ero Altissimo* (1). Idem et in homine contigit, qui serpen-

(1) Isai., XIV, 13.

tis dolo deceptus conditori suo æqualis esse concupivit, tanquam hoc haberet simile Deo, ut non nisi de propriis dives esset. Ideo scriptum est, *initium superbiæ hominis, apostatare à Deo : quoniam ab eo, qui fecit illum, recessit cor ejus* (1), et in sublimitate constitutus horribiliter dejectus est. *Initium igitur omnis peccati*, ut eadem scriptura testatur, *est superbia* (2), quam veluti hæreditario jure à primo parente omnes accepimus, propriam excellentiam veluti scopum in omni actu, et cogitatione spectantes, à Deo aversi, et ad nos ipsos conversi, ut ergo ad illum revertamur, à quo per superbiam recessimus, contrariâ viâ humilitatis incedendum est. Basis verò seu fundamentum, super quod humilitas extruitur, propriæ fragilitatis et miseris cognitio est, ut nimirum quisque cognoscat, et fateatur se nihil habere, nihil posse, nihil esse, nihil sibi deberi. Deus enim primi hominis corpus è limo terræ formavit, cui animam infudit è nihilo creatam, sui capacem, et præclarissimis gratiæ donis decoratam, quibus superveniente peccato spoliata, maculâ infecta est naturæ viribus indelibili. Pristino autem decori per gratiam Christi redemptoris restituta, rursus propriâ voluntate à justitia recedens deformis facta est, et Deo odibilis : et sic utique permaneret, nisi respiciens desuper Pater misericordiarum illam iterum à servitute peccati ereptam, in libertatem et pulchritudinem filiorum Dei vindicaret. Surgere verò post lapsum nemo potest, nisi qui profitetur Divini muneris esse quòd surgit. Quis enim de massâ perditio-

(1) Eccli., I. x, 14.

(2) Ibid., x, 15.

nis discernit hominem, ut eum faciat vas in honorem, nisi gratia Dei per Jesum Christum? Quod si quis inaniter inflatus dicat, discernit me fides mea, discernit me oratio mea, discernit me justitia mea : occurrit Apostolus hæc dicenti, et ait, *Quid autem habes quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis* (1)? Idem quoque dicit, *Non quod sufficientes simus cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis : sed sufficientia nostra ex Deo est* (2). Denique Redemptor noster ait : *Sine me nihil potestis facere* (3), ut non gloriatur omnis caro in conspectu ejus, sed quemadmodum scriptum est, *Qui gloriatur, in Domino gloriatur* (4). Non enim gloriari possunt peccatores, qui non habent unde gloriantur : neque justus, quia gloriam non habent, nisi in illo, cui concinunt, *Gloria mea, et exaltans caput meum* (5). Sed numquid aliquis fortè gloriabitur, quod Dei beneficia non rejecerit? Hoc profectò extremæ dementiæ foret, ac si quis jactaret se, quod, cum posset miser esse, et se in puteum præcipitem dare, id tamen non fecit. At istud etiam divinæ misericordiæ fuit, quæ si lucem, et opem suam subtraheret, nec ejus dona agnoscere, nec iis uti possemus. Superanda igitur cupiditas gloriæ, dilectione justitiæ, adeò ut in his, quæ rectè facimus, amor humanæ laudis cedat amori veritatis. In nullo enim gloriandum, quandoquidem nostrum

(1) I. Cor., iv, 7.

(2) II. Cor., iii, 5.

(3) Joan., xv, 8.

(4) I. Cor., i, 31.

(5) Ps., iii, 4.

nihil est. Et hoc est fundamentum omnium virtutum, scire et credere, quod ex nobis ipsis nihil possumus, nihil sumus, nihil habemus. Deus enim est, qui operatur in nobis et velle et perficere; atque ideo timendum ne gratia Dei, quæ datur humili, auferatur superbo.

CAPUT XXVII.

CHARACTER SUPERBI.

Superbia quædam elatio est, per quam homo ultra modulum suum extendit se, et sibi jactanter attribuit, quæ sua non sunt. Tum sui figuram et ideam, quam ipse pulcherrimam, et altissimam concepit in aliorum mentibus imprimere nititur, genus suum jactans, et dignitates, animique ac corporis dotes, quibus se super cæteros extollit, ac si potentia et magnitudine omnibus antecellat. Altiores autem assumit spiritus et arrogantiam, si his accedat servorum multitudo, pretiosa supellex, vestium luxus, gemmarum fulgor, ædium magnificentia et apparatus, pecunia in multos annos reposita, et alia ejusdem generis multa, quæ jactantiæ fomentum præbent, et insolentiæ pabulum subministrant. Ideo magnificos optat titulos, populique plausum et laudes, tanquam indicium quod super alios emineat; et de his gloriatur, in his quiescit veluti in summo vitæ hujus bono, de æterna vita nihil sollicitus: Hinc oritur odium, quo quisque aversatur quidquid ipsum deprimit, et reliquis inferiorem os-

tendit. Hinc fastidium, et mœror, cum in aliqua re quis deprehenditur, quæ propriam excellentiam minueret videatur. Hinc timor continuus, et omnium ferè hominum anxietas timentium, ne opera quæ aggrediuntur infelicem exitum sortiantur: omnes enim videri volunt et laudari, nec immunes ab hoc morbo sunt infimæ plebis homines sordidas et despiciatissimas artes exercentes, nam et proferunt se, et cupiunt ob artis suæ peritiam inter cæteros ejusdem sortis eminere. Ipsimet Philosophi, qui de contemnendâ gloriâ multa præclare scripserunt, effugere superbiam non potuerunt, quam maximè detestati sunt, gloriam re ipsâ quærentes, quam verbis damnarunt. Occultè siquidem serpit hoc virus, et avulsâ pessimæ arboris radice, adhuc remanent subtilissimæ quædam fibræ, quæ vix à sanctissimis viris deprehendi queunt. Ejus itaque motus accuratissimè observare ac Dei timore comprimere oportet, et magis veritate quàm falsis hominum laudibus delectari. Fumus è fornace erumpens in altum elevatur, et ingenti globo intumescens splendidissimum solis jubar obnubilat; sed quia caret soliditate, statim in auram dilabitur, et evanescit. Ita superbi, qui se inaniter extollunt nullo virtutum fundamento solidati, quanto amplius erigunt se, et in majorem ambitum diffundi satagunt, tanto exiliores fiunt, ac citius deficiunt et non apparent. *Vidi impium superexaltatum, et elevatum sicut cedros Libani. Et transivi, et ecce non erat (1).*

(1) Ps., xxxvi, 35.

CAPUT XXVIII.

INCITAMENTA HUMILITATIS.

Depravatæ naturæ pondere undique impellimur, et in lubrico positi, stabili gressu stare non possumus, nisi dextera Domini teneat nos. Si à gravioribus flagitiis abstinemus, hoc Dei ope fit, omnem peccandi occasionem misericorditer subtrahentis, alioquin experientiâ magistrâ jam didicimus, quales simus in proximo labendi periculo constituti. Si quid boni in nobis est, id valde exiguum, et imperfectum est, cumque bonum sit ex integra causa absque ulla mali admistione, quis certò asserere audebit, se aliquod opus aliquandò fecisse, quod ex integro bonum fuerit, et gratum Deo, et non potius innumeris imperfectionibus permistum? Quis tam sollicitè salutem suam quærit, aut tanto ardore perfectioni incumbit, sicut filii hujus sæculi opes quærunt et dignitates? Certi quoque sumus, nos gravissima commisisse peccata, de quorum remissione incerti, nescimus utrum amore digni simus vel odio: et si speramus veniam à Deo obtinuisse, de dono tamen perseverantiæ securi non sumus, sed omnia in futurum reservantur incerta. Quis verò hæc perpendens gloriari potuerit, aut aliquid sibi tanquam proprium usurpare, et in se fiduciam habere? imò quis non timebit? quis non palam et ex corde profitebitur se nihil esse, nihil posse? Sicut aër recedente sole obs-

curus fit et tenebrosus, ita anima, Deo lucem et opem subtrahente, nihil videt, nihil potest. Hanc veritatem si quis plenè intellexerit, ab aliis item cognosci optabit: cumque verè, et ex animo se omni contemptu et abominatione dignum æstimaverit, ab aliis quoque despici, et pro nihilo haberi desiderabit; nam si secus faceret, cognitæ veritati repugnaret. Veritas humilitatis comes individua est, et quò magis anima in veritatis cognitione proficit, eò clariùs videt se nihil esse et nihil posse.

CAPUT XXIX.

NIHIL BONI ESSE IN HOMINE, QUI CARET HUMILITATE.

A quolibet lapsu facilè quisque surgeret, si statim à medico remedium peteret. Sed plerique superbiâ adeò obcæcati sunt, ut morbum suum vel non cognoscant, vel propriis viribus se curaturos putent. Hæc ratio est, ob quam qui ceciderunt non resurgunt, et in sordibus suis contabescunt, quia ad Deum non confugiunt, nec pendent ab ejus gratia sicut oportet; sed sibi de se suarum ægritudinum remedium, rejecto medico, pollicentur; ex quo fit ut ipsa medicina morbus sit. Nullus autem mortalium eo infelicior, qui cum cæcus sit, putat, se omnia clarè videre? nam cum alterius opem non quærat, nullum est præcipitium, in quod labi non possit. Vetus illa sententia, *Nosce te ipsum*, quæ de cælo descendisse dicitur, admonet hominem, ut cognoscat

se nihil ex se, in Deo autem omnia posse. Ideo multi despondent animum jacentes in languoribus suis, quia adjutorium Dei non implorant, nec in illo sperant, de quo dixit Apostolus, *Omnia possum in eo qui me confortat* (1), de quo etiam Psalmista cecinit, *in Deo meo transgrediar murum* (2). Non est vera humilitas, quæ magnanima non est, et ad sublimia non assurgit, illius ope freta, qui pro nobis factus est homo, ut nos Divinæ naturæ consortes faceret. Sicut ferrum ignitum non est ignis, sed ardet ex igne, qui in ipso est: ita homo ardere dicitur non ex se, sed ex amore sibi Divinitus collato, qui in ipso est: et lucere dicitur non ex se, sed ex lumine sapientiæ, et veritatis, quo à Patre luminum imbutus est. Sicut etiam instrumentum non propria virtute, sed per manum artificis operatur: ita homo dicitur operari, Deo per illum omnia operante, qui dat omnibus velle, et perficere, et omnia opera nostra operatur in nobis. Quod si amor, sapientia, et lux ab homine recesserint, illum protinus invadent frigus iners, profunda ignorantia, et caligo tenebrosa: eritque inutilis, et ad omnem usum ineptus veluti instrumentum sine artifice. Cum igitur homo ex se nihil sit, nihil valeat, nihil habeat, in nihilo suo tanquam in centro commorari debet, omnia enim in Deo poterit, cum se nihil esse, nihil posse cognoverit.

(1) Philipp., iv, 13.

(2) Ps., xvii, 30.

CAPUT XXX.

QUI VERE EST HUMILIS SIBI IPSI INTENTUS, ALIOS NON
JUDICAT.

Humilitas est virtus, quæ homo verissimam sui agnitione sibi ipsi vilescit. Examen autem sui ipsius sibi hominem prodit: etenim aperitur conscientia liber, revolvitur misera vitæ series, illuminatur ratio, et cogitur anima coram se constituta proprio tribunali assistere à semetipsa judicanda. Quod si ita se judicaverit, non utique judicabitur. Væ animæ, quæ in mirabilibus super se inaniter elevata, et ad exteriora effusa damna sua interiora non sentit. Ideo prævaricatores hortatur Scriptura redire ad cor (1), ut quidquid intus latet, curiosè explorent, et agnoscentes miseriam suam, ab aliorum censura abstineant. Plerique tamen hoc negligunt, et quod miserabile ac nunquam satis deplorandum est, cum miserrimi sint, ac densam caliginem adeo circumfusi, ut propria vitia, et peccata perspicere nequeant; aliorum nihilominus vel exiguas imperfectiones subtilissimè investigant, et acutissimè deprehendunt. Hæc nimirum imperfectorum proprietas est, ut cum se ipsos nullo modo cognoscant, in arguendis aliorum vitiis continuè occupentur. At qui se intus cognoscere satagunt, quò magis in sui cognitione proficiunt, eò se imperfectiores fatentur, quoniam

(1) Isai., xlvi, 8.

majori luce perfusi clariùs vident, quàm longè ab-
sint à vera sanctitate et perfectione. Propterea ad
alios non respiciunt, nisi eis ex officio incumbat, satis
negotii habentes in suis imperfectionibus emendan-
dis. Vera Sanctorum disciplina hæc est, zelum erga
se ipsum exercere, et peccantes patienter ferre :
indiciùm enim magnæ imperfectionis est, imperfectos
ferre non posse. Sicut Deus in ordine naturæ ex
nihilò omnia creavit, ita etiam in ordine gratiæ
omnem ornatum virtutum producit ex nihilò, ex
anima scilicet, quæ se nihil esse intimè credat, et
profiteatur. Solida virtus illa est, quæ derisionibus,
contemptu, injuriis, et continuâ humilitatis exerci-
tatione probatur. Hæc deficiente, quidquid virtutis
in aliquo apparet, non virtus est, sed illusio et hy-
pocrisis, ac inane virtutis simulacrum. In ventum
pulverem portat, qui sine humilitate virtutes con-
gregat.

CAPUT XXXI.

VERI HUMILIS DESCRIPTIO.

Verè humilis censeri debet, qui omni exaltatione
superior est, et omni abjectione inferior : qui in ex-
celso loco positus, delatis sibi honoribus et laudi-
bus non extollitur : et ad infima projectus nunquam
tanto contemptu, confusione, et ignominia affici
potest, quin sibi persuadeat se multò deteriora me-
reri. Verè item humilis est, qui pro nihilò haberi

cupit : qui non humilis, sed vilis in aliorum opinione
esse desiderat, ita ut omnes credant patienter ab
illo adversa tolerari non ex virtute, sed ex necessi-
tate, quia nimirum ea evitare, vel impedire non po-
test. Si ipsum contingat in aliquo verbo vel opere
labi, veniam petere ab his, qui præsentibus fuerunt,
non erubescit, si præsertim aut mendacium protule-
rit, aut de aliquo perperam pro humana fragilitate
locutus sit : qua in re speciem quamdam martyrii
esse vir magnus edocuit. Simili modo si aliquid dixerit
vel fecerit, ex quo ejus existimatio lædatur, de hoc
quidem dolet quatenus offensa Dei est, gaudet au-
tem de confusione, et contemptu sibi ex eo prove-
niente, cujus occasiones pacato animo amplectitur,
nihil tamen scienter admittens, quo contemptibilis
fiat. Si verba ejus innocenter prolata in sensum
perversum trahantur : si illi, quos amat, in quibus
confidit, in quos beneficia contulit, ipsum improbent,
et persequantur, ejusque consortium fugiant : et si
post multos labores non solum nullam mercedem reci-
piat, sed potius opprobriis afficiatur, nullo modo
conqueritur, quia opera sua nihilò æstimat, suique
contemptum avidius complectitur, quàm reliqui
omnes honorem et gloriam. Ab omnibus derelictus
confugit ad Deum, in quo reperit omne gaudium, et
omne bonum. Quæcunque ad se pertinent, silentio
premit, ad omne dedecus et ignominiam animo pa-
ratus, tamquam mortuus, et sepultus cujus non ex-
tat memoria. Non majoribus tantum et æqualibus,
sed etiam inferioribus se subjicit, quoad actus in-
teriores semper, quoad exteriores attentis circum-
stantiis, et salvâ dignitate. Firmiter credit, se om-

nium hominum nequissimum esse, quia mala sua aliorum bonis comparat: tum seipsum considerat secundum ea quæ ex se habet, alios verò ex donis Dei. Latere optat, omniumque fabula et ludus esse: nec solum omni honore, et commodo; sed ipso etiam cibo et potu, hominumque consortio se indignum putat: et si fortè aliis præferatur, pavet, confunditur, contristatur, se ineptum reputans, ac cujuscumque muneris incapacem. Hæc est imago veri humilis, rudi penicillo expressa, ex qua poterit omnis Christianus perspicere, quàm procul absit ab hac virtute, quam sectoribus suis Christus tantoperè commendavit, factus pro nobis opprobrium hominum, et abjectio plebis. In hujus autem virtutis exercitatione nullum est periculum, si quis se minorem æstimet, quàm revera sit. Grande verò malum horrendumque discrimen est, si se plus justo extollat, aut majorem putet, quàm re ipsa sit. Sicut intrans per ostium, cujus superliminare demissum sit; si se nimis inclinaverit nihil ei nocebit, sed si se vel transversi digiti spatio, plus quàm ostii mensura patitur, erexerit, impinget et quassato capite collidetur: ita animæ non nocet quantavis depressio, maximam autem perniciem illi afferet quæcunque vel minima exaltatio. Quare nemini non dico præponere, sed nec quidem se componere debet, qui vult omne periculum superbiæ evitare. Sic Christum Dominum imitabimur, qui cum Filius Dei esset, formam servi accepit, ut formam nobis traderet humilitatis.

CAPUT XXXII.

OPORTERE HUMANAM VOLUNTATEM DIVINÆ SUBDITAM, ET CONFORMEM ESSE.

Nullum donum gratis Deo, nullum sublimius sacrificium, quàm seipsum Divinæ voluntati integrè in omnibus subicere et conformare: nihil enim aliud excelsa illa Majestas requirit ab homine, nisi ut se exhibeat hostiam viventem, sanctam, acceptabilem, quam si quis ritè obtulerit, piè et religiosè litavit. In hac siquidem conformitate et submissione non bona exteriora, non rem aliquam singularem; sed propriam voluntatem, proprium judicium, totumque hominem perfecto holocausto immolamus, nullà re exceptà, nullis præscriptis limitibus. Quoties ergo aliquid nostri in nobis est, toties à nobis exire, et nos deserere debemus, donec solus Deus in nobis sit, et ad omnia quæ de nobis æterna sua providentia decreverit, parati, et indifferentes inveniamur. Non enim perficiet in nobis Deus beneplacitum suum, quamdiù aliquid erit in nobis, quod illi repugnet, et contrarium sit. Integram cor ille postulat, et qui se totum ei non dat, nihil dat. Conceditur quidem humanæ fragilitati aliquid proprium velle, sed statim elevari supra se debet, et illi adhærere qui super omnes dominatur. Ille creator est, nos creaturæ: ille Dominus, nos servi: ille omnipotens, nos infirmi. Nostram itaque voluntatem corrigere, et illius nos voluntati sub-

dere debemus dicentes, *non sicut ego volo, sed sicut tu* (1). Verba Christi Domini hæc sunt orantis ad Patrem, et transfigurantis nos in se, ut discamus ab illo nihil velle nisi quod Deus vult. Alioquin quid potuit Christus velle diversum à voluntate Patris? Quorum una est Divinitas, dispar nequit esse voluntas. Quamobrem docuit nos orare, *Fiat voluntas tua, sicut in cælo, et in terra* (2). Sicut Angeli faciunt voluntatem tuam, facimus et nos obtemperantes præceptis tuis. Faciunt homines voluntatem suam, non Dei, quando faciunt quod volunt, non quod jubet Deus. Tollatur à nobis rixa illa, quam describit Apostolus dicens, *Caro enim concupiscit adversus spiritum: spiritus autem adversus carnem* (3). Sic fiet voluntas Dei consentientibus simul carne et mente; ita ut nulla remaneant desideria carnalia, cum quibus mens confligit: nihil sit in corpore quod spiritui resistat; omnisque concupiscentia in charitatem commutata fuerit: hæc est enim voluntas Dei sanctificatio nostra. Unus est Deus, et qui adhæret illi, unus spiritus est, una voluntas.

(1) Matth., xxvi, 39.

(2) Ibid., vi, 10.

(3) Gal., v, 17.

CAPUT XXXIII.

OMNIA DE MANU DEI ACCIPIENDA.

In hoc summa totius Perfectionis consistit, ut quidquid acciderit, pacato animo de manu Dei accipiamus, omnem sollicitudinem projicientes in eum, quoniam ipsi cura est de nobis (1). Omnia, quæ mundus mala vocat, peccato excepto, quod est solum et verum malum, à Deo esse Scriptura testatur, dicens, *Bona et mala, vita et mors, paupertas et honestas à Deo sunt* (2). Et alio loco: *Ego Dominus, et non est alter, formans lucem, et creans tenebras, faciens pacem, et creans malum: Ego Dominus faciens omnia hæc* (3). Cùm igitur Dei nutu, et secretissimi consilii sui immutabili dispositione apud ipsum fixa sint omnia, quæcumque fiunt in orbe terrarum; æquum est, ut universa quæ accidunt quantumvis dura et acerba, veluti singularis erga nos benevolentia signa, de manu ejus acceptemus, ipsius providentia inhaerentes non nostræ, quæ semper timida et incerta est, Dei que operationem in nobis destruit. Calumnia, fraudes, furta, raptus, insidia, bella, cædes, morbi, ruina, pestilentia, sterilitates, et alia quælibet calamitates, sive publicæ, sive privatæ, ad improborum emendanda, vel castiganda flagitia, et ad justorum

(1) I. Petr., v, 7.

(2) Eccli., I. xi, 14.

(3) Isai., xlv, 6.

exercitationem à Deo permittuntur, et immittuntur, et si quid horum nos vexat, assumenda vox est patientissimi Prophetæ, qui omnium malorum genere cruciatus dicebat: *Dominus dedit, Dominus abstulit: sicut Domino placuit, ita factum est: sit nomen Domini benedictum* (1). Servis fidelibus, quæcunque agenda sunt, ita committunt Domini, ut eos tamen nescire velint, quis finis sit, quæ series, et ratio consiliorum suorum: sic nos subjecti erimus Divinæ providentiæ tamquam inutiles, et obsequentes servi, nihil solliciti quid de nobis, quid de aliis fieri velit, idque nobis à Domino dici putabimus, quod olim Petro dixit, *Quid ad te? tu me sequere* (2). Et si aliquando bona opera, quæ aggressi sumus, vel ægritudine, vel quâlibet adversitate impediri contigerit, non contristabimur: scit enim Deus, quid nobis magis expediat. Sic perpetuâ pace, et imperturbabili tranquillitate fruemur, clamante veritate cunctis perturbationibus, ne ad locum appropinquent, in quo Deus pacis commoratur,

CAPUT XXXIV.

DIVINÆ PROVIDENTIÆ IN OMNIBUS ACQUIESCENDUM.

Bonum est optare à Deo affligi, et multa pro eo pati, sed multò meliùs est, ipsius dispositioni et

(1) Job., 1, 21.

(2) Joan., xxi, 22.

beneplacito in omnibus acquiescere, et orare, ut nos ducat quò ipse vult. Vita naturalis motu et sensu se prodit, vita supernaturalis omnis motûs et sensûs cessatione, et defectione. Qui enim se deserit, omnesque motus animi sui in Deum transfert, is vitâ gratiæ vivit, et à se ipso ita est expeditus, ac si de se nihil sciret, velut infans, cujus est unius diei vita super terram. Quidquid sibi acciderit, non in se respicit, sed in Divina voluntate et providentia. Nihil ex hoc sæculo sibi applicat, nisi quod vult Deus, in cujus manu tamquam instrumentum est, artificis arbitrio ad quodcumque opus applicandum. In divinis consiliis perscrutandis curiosus non est, sed illa humiliter adorat, firmiter credens ea semper justa esse, licet sæpè occulta sint. Idem vult quod Deus vult, eodemque modo, atque eandem ob causam, propter quam ille vult. Suam voluntatem Divinæ conformat, quoad omnia bona naturæ, gratiæ et gloriæ; ita ut suis actibus, et suâ libertate, quantum fieri potest, spoliatur se, ut sola Dei voluntas in ipso vivat et operetur. Cùm enim voluntas corruptæ naturæ vitio se plurimum amet, et in suis actibus veluti possessione delectetur, tametsi unicam Dei gloriam quærat, eam tamen actu proprio vult, et in eo complacet sibi tamquam in proprio bono: ex quo fit, ut, si ipsum propriæ voluntatis actum et gaudium, quod ex eo provenit, sibi prorsus adimat, tunc verè et perfectè Divino beneplacito acquiescere censenda sit, suamque voluntatem in Divinam purissimè transfundere, cum omnimodâ sui ipsius, et omnium creaturarum oblivione. Voluntas Dei necesse est ut fiat; omnia enim quæcunque voluit Dominus fecit.

et non est qui possit resistere voluntati ejus : tunc autem optimè fit, cum in nobis, et à nobis fit.

CAPUT XXXV.

SOLUM DEI BENEPLACITUM OPTANDUM EST.

In voluntate Dei pax et tranquillitas constituenda est. Si peccavimus, si alios ad peccandum induimus, si ex flagitiis nostris multa mala secuta sunt : dolendum sanè est, et fletibus eluenda sunt crimina, ac digna castigatione plectenda : animi verò perturbatio et inquietudo evitanda, et cum pace emendationi incumbendum, imploratà Dei misericordià, quæ nos labi permisit, ut discamus non altum sapere, sed timere : neque nostrum putemus esse quod Dei est. Ab ipso veniam, et indulgentiam in spiritu humilitatis, et in animo contrito expectabimus, sicut servus adventum Domini sui patientissimè præstolatur. Dominus enim est, veniet quando voluerit. Fidelis servus, et prudens nihil quærit, nihil optat, nisi Domini beneplacitum, et in omni eventu ex intimo cordis affectu ait, *Ita Pater : quoniam sic fuit placitum ante te* (1). *Fiat voluntas tua* (2). Ad omnem nutum tuum paratus sum. Vis me incolumem esse, vis ægrotare? Vis me dulcedine tuâ perfrui, vis in tenebris et continuâ ariditate versari? Vis me abundare; vis penuriam pati? Id volo quod tu vis, fac de me quod tibi placet. Hæc animi præ-

(1) Matth., xi, 26.

(2) Ibid., vi, 10.

paratio omnino indifferentis ad quæcunque Deus vult, hominem facit ad omnia mala impavidum, et inconcussum, omnique adversitate superiorem, relictâ sui rerumque omnium sollicitudine et anxietate. Nam si de cibo et vestimento, aliisque rebus ad vitam necessariis nos sollicitos esse Christus prohibuit, quantò magis superflua et inutilis cæterorum cura adjicienda est? Ipsa pax animi, si anxie quæretur, amittitur : atque ideò sublati curis in sola Dei voluntate quiescendum. Curiositas, et inquisitio, quâ sæpè investigamus quid de nobis futurum sit, naturæ est seipsam amantis, et timentis aliquid pati. Optimè Deus ex altâ providentiæ suæ speculâ cuncta respiciens, quid unicuique conveniat, agnoscit, et suaviter ac fortiter disponens omnia, curam hominis singulariter suscipit, cum illum videt omnem de se cogitationem in ipsum projecisse.

CAPUT XXXVI.

SPES SALUTIS NOSTRÆ IN DEO PONENDA.

Vir Christianâ sapientiâ imbutus non solum supernæ dispositioni, quæcunque pertinent ad temporalis vitæ subsidia, committit, de crastino non cogitans, sicut præcepit Christus; sed spem quæque salutis suæ in ejus voluntate reponit, qui nunquam deserit sperantes in se. In hac spe et conformitate voluntatis suæ cum divina, singulariter constitutus, salutem suam cum timore et tremore

operatur, misericordiam, et iudicium Domino suo fideliter concinens, in cuius arcana irrumpere, et in abyssum profundissimam iudiciorum ejus descendere nimis temerarium foret. Certum quidem est, neminem posse in hac vita, absque speciali revelatione, æternæ salutis securitatem habere: sed absit ab homine Christiano hæc insania, ut de illa desperet. Hoc illorum est, qui obstinatissimâ voluntate in sæcibus suis computrescere, et in malis perseverare decreverunt. Qui verò meminit se Christi Sanguine redemptum, et Baptismatis Sacramento initiatum, de bonitate Dei non diffidit, ejusque auxilium indefessus implorat, tutum habens in eo refugium, qui veniam cum lacrymis postulanti, et peccata animo contrito detestanti nunquam negavit. Hæc sunt magna et saluberrima consilia Domini, exquisita in omnes voluntates ejus, atque ad eò sapienter exquisita, ut electionem nostram occultam esse voverit, ne securitas superbiam generet et negligentiam, *qui se existimat stare, videat ne cadat* (1). Quia verò electi pauci sunt, debet vir fidelis cum paucis sanctè vivere, ut certam faciat vocationem suam, et in fine cum paucis coronari mereatur. *Angusta porta, et arcta via est, quæ ducit ad vitam: et pauci sunt, qui inveniunt eam* (2), ut Christus Redemptor noster nos docet. Ideò per arctam viam incedendum est, semperque timendum, etiamsi benè currere videamur, quia de dono perseverantiæ nemo securus est. Non tamen animus despondere oportet, sed spes in Deo ponenda,

(1) I. Cor., x, 12.

(2) Matth., vii, 14.

ejusque beneplacito voluntas nostra subjicienda est in tempore et in æternitate. At aliquis fortè dicit, incerta est mihi de me ipso voluntas Dei. Quid ergo? An tua voluntas de te ipso certa est? sanè non est. Quod si utraque incerta est, cur Divinæ potiùs voluntati, quàm tuæ spem tuam non committis? Superbissimus et infelicissimus est, qui fiduciam habet in se, et non in Deo; ille autem beatus est, qui confidit in Domino, cujus firma promissio est, et in quo omnes qui speraverunt non sunt confusi.

CAPUT XXXVII.

SPIRITUM, ET PERFECTIONEM CHRISTIANÆ RELIGIONIS IN
CHARITATE CONSISTERE.

Quamvis per Fidem, et per Baptismum Christiani nuncupemur, et simus, sola tamen Charitas est, in qua spiritus et anima nostræ religionis consistit, et per quam Christianè vivere possumus. Sicut enim Deus propter nimiam charitatem suam, qua dilexit nos, Filium suum misit in mundum, ut nos redimeret Sanguine suo: ita nos debemus ipsum diligere toto corde, totis viribus, et proximum sicut nos ipsos. In hoc est Charitas, non quasi nos dilexerimus Deum, sed quoniam ipse prior dilexit nos, et misit Filium suum propitiationem pro peccatis nostris. Hoc autem est maximum, et primum mandatum, ex quo universa lex pendet et Prophetæ. Hoc Fidei nostræ fundamentum, scire et cognoscere